

Toekomstgerichte erven in Staphorst

Plan van aanpak

Juni 2021

Inleiding

Het buitengebied van Staphorst is uniek door bijzondere landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten. De gemeente kenmerkt zich met een gevarieerd landschap, van het Slagenlandschap, via de Streek, tot het Reestdal. Samen met Rouveen vormt Staphorst een typisch voorbeeld van lintbebouwing aan de Oude Rijksweg/Gemeenteweg. Het boerderijenlint de Streek met de stegen en het aansluitend houtsingellandschap zijn kenmerkend voor het gehele grondgebied van de gemeente en bepalen daarmee het karakter en deels ook de (fysieke) identiteit van Staphorst. Boerderijen en hun erven dragen in hoge mate bij aan de kwaliteit van het landschap.

Het bijzondere cultuurhistorische landschap hangt sterk samen met ontwikkelingen in de landbouw. Door de geschiedenis heen hebben boeren het landschap gemaakt tot wat het nu is. Het buitengebied is hoofdzakelijk in gebruik als agrarisch gebied, waardoor het landschap haar open karakter behoudt. De landbouw is de belangrijkste vorm van ruimtegebruik en een belangrijke bron van werkgelegenheid. De landbouw is sterk in ontwikkeling en dat is terug te zien in het landschap. De voortgaande schaalvergroting betekent aan de ene kant dat veel boeren stoppen en aan de andere kant dat de boeren die doorgaan, grotere stukken land beheren en grotere bedrijfsgebouwen nodig hebben. Het buitengebied staat ook voor een duurzaamheidsopgave en biedt ruimte aan duurzaamheidsmaatregelen. Denk aan kleinschalige maatregelen op gebouwen of op het erf, zoals kleine windmolens of zonnepanelen op het dak. Dit zal worden gestimuleerd met het project Energie op boerderijschaal. Ook heeft de gemeente de intentie te streven naar uitsluitend duurzame gassen. Om de productie van groen gas omhoog te krijgen, worden de mogelijkheden voor kleinschalige mestvergisters onderzocht. De komende jaren is er geen wens voor bepaalde grootschalige initiatieven, zoals zonnevelden of windparken. Voor grootschalige initiatieven in de toekomst is lokaal eigendom een belangrijk uitgangspunt zijn.

De gemeente wil graag én ruimte bieden aan ontwikkelingen in het buitengebied, zoals schaalvergroting, andere bedrijfsvoeringvormen en verduurzaming, én werken aan behoud en versterking van de landschappelijke kwaliteiten. Het inzetten van een erfcoach kan enorm waardevol en nuttig zijn. Met name door met boeren en andere erfeigenaren mee te denken, die te maken hebben met de ontwikkelingen die nu spelen in het buitengebied. Op deze manier kunnen ze de gemeente ondersteunen in bovenstaande ambitie.

Aanbod

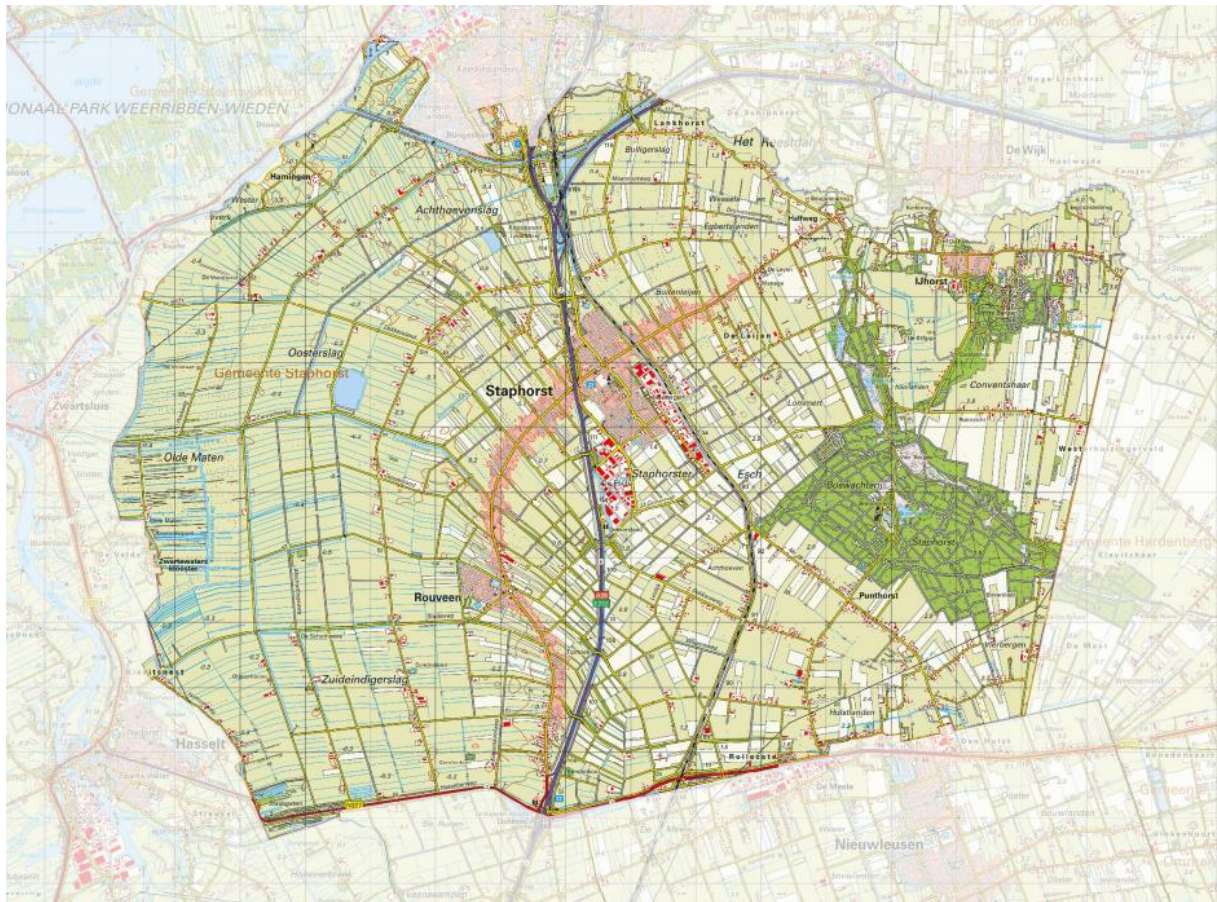
Met het initiatief Toekomstgerichte erven wil de provincie Overijssel alle erven in de provincie klaar maken voor de toekomst. Ze wil erfeigenaren in staat stellen en stimuleren om hun erf structureel te verbeteren en te verduurzamen. Daarmee willen ze de kwaliteit van het landelijke gebied en de natuur, landbouw en woningmarkt aantrekkelijk houden.

Vanuit de provincie Overijssel is er een team van onafhankelijke erfcoaches beschikbaar. Erfcoaches denken mee met (toekomstige) erfeigenaren in het buitengebied over de toekomst van het erf. Ze zijn bereikbaar voor hulpvragen of wensen of om te sparren over ideeën of toekomstige beslissingen. Daarmee helpen de coaches erfeigenaren en -bewoners om de kansen en mogelijkheden op een rijtje te zetten en te kijken welke stappen er gezet moeten worden. Erfcoaches zijn op de hoogte van regelingen en subsidies en kunnen doorverwijzen naar het juiste loket. De erfcoach zal geen bindende adviezen geven of zelf een vergunningaanvragen indienen met een erfeigenaar. Hij zal de erfeigenaar adviseren op basis van de informatie die te vinden is op het Omgevingsplein en op basis van geldend beleid. Wanneer de erfeigenaar over wilt gaan tot het aanvragen van een vergunning, dan komt hij terecht in het vervolgproces, de EPOS procedure. Hierbij speelt de erfcoach geen actieve rol meer.

De gesprekken met erfcoaches zijn gratis. Elke erfbewoner die een aanleiding ziet of voelt om een gesprek aan te vragen, mag dat doen. Nadien wordt bepaald of er meerdere gesprekken nodig of wenselijk zijn, of dat een adviseur het vervolgtraject inzet en de erfeigenaar verder begeleidt. Erfcoaches zijn een aanvulling op bestaande adviseurs, ze zijn geen vervanger. Wanneer er een adviseur nodig is, dan is dit wel voor de eigen kosten van de erfbewoner(s). Door de inzet van erfcoaches vinden erfeigenaren makkelijker een adviseur die bij hem of haar en de vraag past.

Het landelijke gebied is op dit moment heel erg in beweging. Erfeigenaren (met name agrariërs) zoeken naar een andere bedrijfsvoering, of indien er geen opvolger is, naar de juiste manier om het bedrijf te stoppen. Daarnaast zijn er een grote verduurzamingsopgaves, zoals asbestsanering, energieopwekking met windmolens of zonnepanelen, energiebesparing, klimaatadaptatie of sloop. Erfcoaches kijken integraal naar het erf. Er spelen regelmatig ook persoonlijke sociaal-emotionele vraagstukken. Een gecoördineerde benadering is daarom gewenst, bij grote en kleine vraagstukken. Dit vraagt om een bundeling van expertise. Een erfcoach kan in samenwerking met de eigenaar en onder andere de gemeente opgaven aan elkaar te verbinden en adviseren over het zetten van de juiste processtappen voor de korte en langere termijn.

Plangebied

Figuur 1 TOP50 kaart van gemeente Staphorst

Voorstel en uitvoering

Met de inzet van een onafhankelijke erfcoach kan de gemeente enerzijds gericht problemen oplossen of uitdagingen aanpakken. Het is daarbij van belang dat deze bepaalde onderwerpen raken of aangaan die voor de gemeente belangrijk zijn. Voor de gemeente Staphorst zijn dit het verbeteren van participatie, ontwikkelen van (agrarische) economie, ondernemerschap en recreatie en verbetering van de omgevingskwaliteit, waaronder leefbaarheid en duurzaamheid. De gesprekken met de erfcoach zijn vertrouwelijk, de terugkoppeling komt in meer algemene termen, in een overzicht van wat er speelt qua opgaves en thema's. Dit wordt wel geanonimiseerd. Door van te voren goed met de erfcoach te overleggen welke onderwerpen voor Staphorst belangrijk zijn, kan de erfcoach wel gericht een gesprek aangaan met een erfeigenaar.

Anderzijds geven onafhankelijke erfcoaches ook de ruimte aan erfeigenaren om elk onderwerp wat hen bezighoudt te bespreken. Dit zijn onderwerpen die zij misschien niet makkelijk met de gemeente kunnen bespreken. Zo krijgt de gemeente een betere indruk waar vraag naar is en waar urgente opgaves liggen. De erfcoach is in principe beschikbaar voor elke

erfeigenaar die een gesprekspartner zoekt en vragen heeft over bepaalde onderwerpen. Vaak zullen het individuele keukentafelgesprekken zijn, maar de erfcoach kan ook initiatiefnemers bij elkaar brengen als dat zinvol en gewenst lijkt.

De gemeente Staphorst kiest voor een gematigde en gerichte aanpak. Vooralsnog is er niet actief gecommuniceerd naar de bewoners in het buitengebied over de inzet van de erfcoach. Afhankelijk van de casus, zal de erfcoach de erfeigenaar doorverwijzen naar de gemeente. Niet alle casussen van de erfcoach leiden tot werk voor de gemeente. In enkele gevallen kan de gemeente een erfeigenaar ook doorverwijzen naar de erfcoach.

Communicatie

Over de beschikbaarheid en inzetbaarheid van de erfcoach zal bescheiden gecommuniceerd worden. Er zal in de Staphorster gepubliceerd worden dat deze dienst in Staphorst beschikbaar is. Dit om het bereik van de erfcoach iets te vergroten, naar iedereen die in het buitengebied woont en voor wie deze dienst waardevol is. Uit de evaluatie van de provincie Overijssel is gebleken dat nu niet alle erfeigenaren op de hoogte zijn van het project. Er wordt met name ingezet op boeren die willen stoppen of in de problemen zitten. Door er in de Staphorster over te communiceren, hopen we dat de dienst ook in andere situaties een waardevolle bijdrage kan leveren.

Op de website van Overijssel Erfcoach (www.digitaleerfcoach.nl) zal vermeld worden wie de beschikbare erfcoach is in Staphorst. Op deze website is ook via de pagina digitale erfcoach informatie beschikbaar. Deze geeft per gemeente, waaronder ook Staphorst, een totaaloverzicht van zowel landelijke als regionale regelingen, subsidies en andere mogelijkheden om erven toekomstbestendig te maken. Onderaan de webpagina per gemeente is vermeld welke erfcoach(es) beschikbaar is of zijn in de gemeente.

Aan het einde van 2021 kan de gemeente de balans opmaken over het aantal gesprekken, de onderwerpen die aan bod kwamen en de output van de inzet van de erfcoach. Dit is al gedaan door de provincie Overijssel in een evaluatierapport. Daaruit blijkt dat veel erfeigenaren tijd nodig hebben om stappen te zetten. Het toekomstgericht maken van een erf is vaak een meerjarenplan. Tussentijds evalueren is daarom waardevol. Nadien kan bepaald worden of de inzet in samenwerking met de provincie Overijssel verlengd wordt.

Financiering, aantal uren en duur van het project

De inzet van de erfcoach wordt gefinancierd door de provincie Overijssel. Erfeigenaren hoeven niet te betalen voor een erfcoach. De gemeente zal het werk van de erfcoach ondersteunen, met de inzet van ambtenaren om de vraagstukken die vanuit de gesprekken komen verder te (bege)leiden. Met een terughoudende communicatie/inzet zal dit nauwelijks een weerslag hebben op de ambtelijke capaciteit bij de gemeente. Een grove schatting gaat uit van een gemiddelde van 2 uur per week, maar dit zal de ene week meer of juist minder

zijn. Dit is gebaseerd op het werk dat de erfcoaches uitvoeren bij andere gemeentes, met een vergelijkbare aanpak.

Contactpersonen

De volgende contactpersonen zijn voor de inzet van de erfcoach benaderbaar:

Gemeente Staphorst

Naomi le Feber

E N.leFeber@staphorst.nl

M 0522 74 71 67

Stichting Stimuland

Adres

Vilsterseweg 11

7734 PD Vilsteren

Contactgegevens erfcoach

Hendry van Ittersum

T 0529 47 81 80

M 06 57 05 98 30

E hvanittersum@stimuland.nl

Vervangend erfcoach

Babke Roeterdink

M 06 13 48 89 67

E broeterdink@stimuland.nl

Provincie Overijssel

Marijke Hoogeboom en Jolande Keizers